

Voortgang maatregelen EU-arbeidsmigratie

1. Inleiding

Deze notitie gaat in op de voortgang van maatregelen op achtereenvolgens de volgende beleidsterreinen:

- het werven van kenniswerkers, het tegengaan van verdringing en de aanpak van schijnconstructies (hoofdstuk 2);
- aanpak misbruik van sociale voorzieningen, overlast en criminaliteit (hoofdstuk 3);
- internationale aspecten (hoofdstuk 4).
- registratie (hoofdstuk 5);
- voorlichting, taal en participatie (hoofdstuk 6);
- huisvesting (hoofdstuk 7);

2. Werven van kenniswerkers, tegengaan van verdringing en aanpak schijnconstructies

Werven van kenniswerkers en het tegengaan van verdringing

Vrij verkeer van werknemers is een van de verworvenheden van de Europese Unie. Nederland heeft een open, internationaal georiënteerde economie en heeft baat bij een Europese arbeidsmarkt. Vrij verkeer van werknemers biedt voor de individuele burgers kansen om al dan niet tijdelijk in een ander land te werken, maar is ook goed voor de Nederlandse economie en samenleving als geheel.

Nederland kent daarom ook een uitnodigend beleid voor hooggekwalificeerde arbeidsmigranten. Zij zijn nodig om onze economie concurrerend te houden en knelpunten op de arbeidsmarkt op te vullen. De vraag naar hooggekwalificeerde arbeid stijgt vooralsnog sneller dan het aanbod.

Het huidige arbeidsaanbod van arbeidsmigranten sluit echter niet goed aan op de behoeften van de Nederlandse arbeidsmarkt. Uit onderzoek blijkt dat Nederland, in vergelijking tot bijvoorbeeld het Verenigd Koninkrijk, relatief weinig hooggekwalificeerde arbeidsmigranten heeft aangetrokken. Tegelijkertijd blijkt uit een recent SCP-onderzoek¹ dat sommige groepen migranten die recent naar Nederland zijn gekomen relatief laagopgeleid zijn en een lage arbeidsparticipatie kennen. Dit in een periode dat de werkloosheid in Nederland nog steeds stijgt. Een aanzienlijk deel van de beroepsbevolking heeft geen werk. We moeten dan ook voorkomen dat er juist op dit moment verdringing plaatsvindt aan de onderkant van de arbeidsmarkt als gevolg van grote stromen EU-burgers naar Nederland komen om laaggekwalificeerd werk te verrichten. Verdringing kan plaatsvinden als er sprake is van oneerlijke concurrentie door het gebruik van (oneigenlijke) constructies. Door met de aanpak van schijnconstructies versterkt in te zetten op de naleving van de in Nederland geldende arbeidsvoorwaarden kan verdringing van binnenlands arbeidsaanbod worden voorkomen. In het algemeen is het van belang de werkloosheid te bestrijden en uitkeringsgerechtigden naar werk (terug) te geleiden, juist in de onderste geledingen van de arbeidsmarkt. Door daarnaast met de aanpak van schijnconstructies versterkt in te zetten op de naleving van de in Nederland geldende arbeidsvoorwaarden en door EU-burgers al in de landen van herkomst voor te lichten over de mogelijkheden en risico's (zoals misleiding door malafide uitzendbureaus) op op de Nederlandse arbeidsmarkt kan verdringing van binnenlands arbeidsaanbod worden voorkomen.

¹ 'Nieuw in Nederland. Het leven van recent gemigreerde Bulgaren en Polen.', M. Gijsberts en Marcel Lubbers, SCP, juli 2013.

Dit uiteraard met inachtneming van het recht van EU-burgers op vrij werknemersverkeer en het non-discriminatiebeginsel.

Recentelijk heb ik de SER om advies gevraagd. Een van de onderwerpen in de adviesaanvraag is het aantrekkelijker maken van Nederland voor hooggekwalificeerde arbeidsmigranten, zowel van buiten als binnen de EU. Ook heb ik de SER gevraagd advies uit te brengen over de vraag in hoeverre EU-arbeidsmigratie leidt tot een verhoogd risico op verdringing in laaggeschoolde beroepen.

Vervolg actieplan schijnconstructies

Op 11 april jl. heb ik het actieplan 'Bestrijden van schijnconstructies'² (hierna: actieplan schijnconstructies) naar uw Kamer gestuurd. In het actieplan wordt ingegaan op de aanpak van schijnzelfstandigheid, de ontduiking van het minimumloon, misbruik bij premieafdracht (inclusief de A1-verklaring), ontduiking van cao's (o.a. bij grensoverschrijdende arbeid), gefingeerde dienstverbanden en migratieconstructies. Er wordt op dit moment in interdepartementale werkgroepen gewerkt aan de uitwerking daarvan. In dit kader is er een aparte werkgroep voor informatie-uitwisseling. Deze werkgroep inventariseert de concrete knelpunten op het terrein van schijnconstructies en pakt deze aan. Het gaat hierbij - naast uitwisseling van informatie tussen publieke partners - ook om uitwisseling van informatie met private partners en over landsgrenzen heen. In deze brief informeer ik u vast over de stand van zaken van een aantal actiepunten uit het actieplan schijnconstructies. Zoals toegezegd tijdens het Algemeen Overleg Arbeidsmigratie op 25 april jl. zal ik uw Kamer halfjaarlijks informeren over de voortgang. Ik zal u in november aanstaande de eerste voortgangsrapportage doen toekomen. Hieronder informeer ik u al over een aantal stappen die zijn gezet.

Adviesaanvraag Stichting van de Arbeid

Zoals aangekondigd in het actieplan schijnconstructies, heb ik op 8 juli jl. een adviesaanvraag naar de Stichting van de Arbeid gestuurd over het verbeteren van de handhaving en naleving van cao's. Ik heb advies gevraagd over het volgende:

- Wat hebben cao-partijen nodig om cao's te handhaven en hoe kan worden bevorderd dat in meer cao's afspraken worden opgenomen over cao-handhaving en -naleving met als doel dat cao-partijen dit actief gaan uitvoeren?
- Hoe kan worden bevorderd dat de kernbepalingen van algemeen verbindend verklaarde cao's in alle relevante sectoren binnen afzienbare tijd kenbaar worden gemaakt?
- Is het wenselijk en haalbaar om een intersectoraal privaat cao-handhavingsorgaan in te stellen, zo mogelijk in combinatie met een cao-handhavingsfonds?
- Welke meerwaarde kan een algemene code voor verantwoordelijk aanbesteden hebben voor de goede naleving van cao's in aanbestedingsketens?

Verruiming informatieverstrekking door de overheid aan private organisaties

Sociale partners hebben aangegeven behoefte te hebben aan informatie van Inspectiediensten en andere publieke instanties met het oog op grensoverschrijdende controle van de naleving van cao's. Het gaat bijvoorbeeld om detachering van buitenlandse werknemers en het ter beschikking stellen van buitenlandse werknemers via uitzendondernemingen. Daarom heb ik op 17 juni 2013 bij nota van wijziging Wet SUWI³, voorgesteld om aan cao-partijen de mogelijkheid te geven om via het zogeheten liaisonbureau, dat is ingesteld naar aanleiding van de Detacheringsrichtlijn⁴, informatie op te vragen. Dit maakt mogelijk dat cao-partijen ook in het buitenland gevestigde ondernemingen kunnen controleren.

² Bijlage bij Kamerstukken II, 2012-2013, 17 050, nr. 428.

³ Kamerstukken II, 2012-2013, 33 579, nr. 8.

⁴ Richtlijn 96/71/EG.

In genoemde nota van wijziging heb ik ook voorgesteld om de mogelijkheid van sociale partners om een verzoek aan de Inspectie SZW te doen op grond van artikel 10 van de Wet AVV te verruimen, om mogelijk te maken dat ook paritaire organisaties die zijn ingesteld door cao-partijen een dergelijk verzoek kunnen doen. In de huidige situatie kan alleen een verzoek worden gedaan door óf vertegenwoordigers van werknemers óf door vertegenwoordigers van werkgevers.

Tot slot is in genoemde nota van wijziging geregeld dat de Inspectie SZW de bevoegdheid krijgt om de namen van bedrijven aan wie de Inspectie SZW een boete heeft opgelegd wegens het overtreden van de Wet minimumloon en minimumvakantietoeslag (Wml) door te geven aan instanties aan wie sociale partners het toezicht op de naleving van cao's hebben opgelegd. Deze informatie is voor cao-partijen relevant omdat indien gebleken is dat de Wml is overtreden, dit ook betekent dat het desbetreffende bedrijf de cao niet heeft nageleefd.

Signaleren arbeidsuitbuiting door Kamers van Koophandel

De 12 regionale Kamers van Koophandel zijn op 1 mei jl. gestart met het melden van (subjectieve) waarnemingen op het gebied van mensenhandel, arbeidsuitbuiting en schijnzelfstandigheid. De meldingen worden gedaan bij het Expertisecentrum Mensenhandel en Mensensmokkel (EMM). Een aantal kamers heeft in 2012 in een pilot al ervaringen opgedaan met het melden van signalen. De kamers Noord-Nederland en Amsterdam waren vooral gericht op prostitutie; de kamers Rotterdam, Eindhoven en Arnhem deden vooral meldingen op het gebied van arbeidsuitbuiting. Bij de pilot van de laatste 3 kamers is nauw samengewerkt met Inspectie SZW. De in deze pilots opgedane ervaringen zijn verwerkt in de uitrol die per 1 mei 2013 heeft plaatsgevonden. Voorafgaande aan deze landelijke invoering heeft de Werkgroep Criminaliteitspreventie Handelsregister voorlichtingsbijeenkomsten gehouden voor met name de front office medewerkers van de regionale kamers. Daarin is uitgelegd wat de nieuwe rol van de kamers is geworden en op welke wijze de meldingen moeten worden beschreven. Tevens is per regionale kamer van koophandel een contactpersoon aangewezen die de meldingen aan het EMM doorgeeft. Om de vinger aan de pols te houden is ook voorzien in tussentijdse evaluaties.

Afspraken met land- en tuinbouw over aanpak misstanden

Het kabinet heeft afspraken gemaakt met de Land- en tuinbouworganisatie (LTO) en het Centraal Bureau Levensmiddelenhandel (CBL) over de aanpak van misstanden op het gebied van arbeidsvoorwaarden en arbeidsomstandigheden in de land- en tuinbouwsector. Ik heb uw Kamer hierover recentelijk geïnformeerd. De afspraken gelden voor de risicosectoren champignonteelt, aardbeienteelt, glastuinbouw en boomkwekerijen. Er is onder andere afgesproken dat supermarkten niet meer zullen afnemen van telers die gebruik maken van uitzendbureaus zonder NEN-certificaat. En inkopers van supermarkten zullen expliciet aandacht besteden aan arbeidsvoorwaarden en arbeidsomstandigheden bij het kiezen van hun leverancier en het betalen van een eerlijke prijs voor duurzame productie, zodat iedere schakel in de keten er een boterham mee kan verdienen.

Logboek voor werknemers

Het is belangrijk dat werknemers, ook arbeidsmigranten, weten wat hun arbeidsvoorwaarden zijn. In aanvulling op de voorlichting aan arbeidsmigranten komt de FNV met een logboekje voor werknemers, waar ze hun werktijden en beloning in kunnen noteren. Dit draagt bij aan de zelfredzaamheid van werknemers, en is een concreet instrument aan de hand waarvan ze kunnen nagaan of hun daadwerkelijke arbeidsvoorwaarden overeenkomen met waar ze recht op hebben. Dit kan ook worden gebruikt voor de handhaving.

Lokaal voorbeeld: voorlichtingsbijeenkomst malafide uitzendbureaus Rotterdam

In november 2012 heeft de gemeente Rotterdam samen met de Inspectie SZW, de ABU, de SNCU, de KvK Rotterdam en de FNV samenwerkingsafspraken gemaakt over de aanpak van malafide uitzendbureaus in Rotterdam. Met het oog op de openstelling van de arbeidsmarkt voor Bulgaarse werknemers per 1 januari 2014 organiseert Rotterdam in oktober een voorlichtingsbijeenkomst voor Bulgaarse arbeidsmigranten. Rotterdam verwacht dat na 1 januari 2014 meer Bulgaarse arbeidsmigranten via een uitzendbureau zullen gaan werken. De voorlichting is met name gericht op de relevante cao's en andere rechten en de rol van de uitzendbureaus daarbij. Eenzelfde voorlichtingsbijeenkomst is voor Poolse arbeidsmigranten gehouden. Deze werd bezocht door ongeveer 70 arbeidsmigranten.

Onderzoek verdringing als gevolg van EU-arbeidsmigratie

De arbeidsvoorwaarden zijn de afgelopen jaren steeds meer onder druk komen te staan. Deels wordt dit veroorzaakt door de toename van het arbeidsaanbod uit andere EU-lidstaten. Als gevolg van de welvaartsverschillen met andere landen nemen sommige werknemers genoegen met slechtere arbeidsvoorwaarden dan waar ze recht op hebben: ze verdienen minder, werken meer uren dan toegestaan of ontvangen geen overwerkvergoeding. Hier is sprake van een negatief effect op arbeidsvoorwaarden. Dit is, mede met het oog op de oplopende werkloosheid in Nederland, onwenselijk.

Om de reikwijdte en omvang van bovengenoemde verdringingseffecten te bepalen, laat ik hiernaar komend najaar een onderzoek uitvoeren.

3. Aanpak misbruik sociale voorzieningen, overlast en criminaliteit

Omkering procedure vaststellen verblijfsrecht/recht op bijstand

Naar aanleiding van mijn toezegging tijdens een Algemeen Overleg over arbeidsmigratie op 17 januari jl. heeft intensief overleg plaats gevonden met het ministerie van Veiligheid en Justitie, de IND en de gemeente Rotterdam. Daarbij is een werkwijze onderzocht waarbij de beoordeling van het recht op bijstand zo veel mogelijk met de beoordeling van het verblijfsrecht samenloopt. Daardoor wordt voorkomen dat bijstand wordt uitbetaald in situaties waarin achteraf blijkt dat het verblijfsrecht eindigt als gevolg van het uitbetalen van bijstand. De IND en de gemeente Rotterdam hebben concrete werkafspraken over de wederzijdse gegevensuitwisseling en de termijnen waarbinnen deze gegevens moeten worden verzonden. Voor een uitgebreide beschrijving van de inrichting van de pilot verwijs ik naar mijn brief van 10 juli jl.⁵ De werkwijze van de 'pilot Rotterdam' zal het uitgangspunt zijn van de wettelijke regeling die ik momenteel aan het voorbereiden ben. Na behandeling in de Ministerraad en het advies van de Raad van State, zal ik het wetsontwerp voor de zomer van 2014 bij uw Kamer indienen, zodat het op 1 januari 2015 in werking kan treden.

⁵ Kamerstukken II 2012-2013, 29407, nr. 172.

Aanpassing Coördinatieverordening sociale zekerheid

Bij de vaststelling van de hoogte van de WW-uitkering wordt op dit moment gekeken naar het laatst verdiende loon in Nederland. Nederland heeft, in het kader van de heroverweging van het werkloosheidshoofdstuk van de Coördinatieverordening sociale zekerheid⁶ (hierna: verordening) door de Europese Commissie, voorgesteld om als uitgangspunt op te nemen dat de hoogte van de werkloosheidsuitkering een reële weerspiegeling moet zijn van het loon dat verdiend is in de achterliggende periode, ook als dat loon in een andere lidstaat is verdiend.

Nederland heeft voorstellen gedaan met betrekking tot de berekening van de hoogte van de werkloosheidsuitkering van migrerende werknemers, alsmede met betrekking tot de samentelling van tijdvakken. De inzet van Nederland is dat de Europese Commissie deze voorstellen meeneemt bij haar voorstellen tot herziening van het werkloosheidshoofdstuk van de verordening, die gepland staat voor 2014.

Voor de hoogte geldt het volgende. Volgens de verordening houdt het bevoegde orgaan bij de berekening van de werkloosheidsuitkering uitsluitend rekening met het loon dat de migrerende werknemer in de laatste dienstbetrekking heeft genoten. Voor een werknemer die bijvoorbeeld kort in Nederland heeft gewerkt en een lang arbeidsverleden heeft in Polen, wordt de hoogte van de uitkering uitsluitend gebaseerd op het in Nederland verdiende loon. Het kan voorkomen dat de hoogte van de uitkering dan niet in verhouding staat tot de gemiddelde verdiensten in de periode voorafgaande aan het intreden van de werkloosheid.

Voor wat betreft de samentelling is de situatie als volgt. De in de verordening opgenomen regeling leidt ertoe dat werkzaamheden die in de lidstaat waar ze zijn verricht niet tot aansluiting bij een wettelijke werkloosheidsverzekering leiden, door de bevoegde lidstaat moeten worden meegeteld alsof het 'eigen' tijdvakken van verzekering zijn als de werkzaamheden in de bevoegde lidstaat wel tot verzekering zouden hebben geleid. Nederland heeft voorgesteld dat bij de samentelling de tijdvakken van werkzaamheden alleen meetellen wanneer deze in de lidstaat waar ze zijn vervuld ook daadwerkelijk tot aansluiting bij een werkloosheidsverzekering leiden. Wanneer bijvoorbeeld iemand in een andere lidstaat werkzaamheden verricht van geringe omvang waarvoor hij in die lidstaat niet verzekerd is voor de werkloosheidsverzekering, zou het UWV die tijdvakken in het Nederlandse voorstel in het kader van de WW buiten beschouwing moeten laten. Nederland is van oordeel dat anders migrerende werknemers een voordeel hebben ten opzichte van werknemers die binnen de grenzen van een bepaalde lidstaat blijven, hetgeen moeilijk te rechtvaardigen is. Daar komt bij dat voor deze tijdvakken nimmer premie is betaald en dat er bij de betreffende migrerende werknemer geen sprake kan zijn van gerechtvaardigde verwachtingen dat hij over deze tijdvakken in de andere lidstaat een voor de werkloosheidsverzekering relevant recht zou opbouwen.

In beeld brengen EU-burgers zonder middelen van bestaan: waar komen zij van rond en welke handelingsperspectieven zijn er?

Het is belangrijk dat gemeenten voldoende toegerust zijn om nieuwe EU-migranten goed op te vangen. Uit het SCP-onderzoek 'Nieuw in Nederland' blijkt dat Bulgaren een in vergelijking tot Polen relatief lage arbeidsparticipatie kennen. Slechts een klein deel van hen heeft een uitkering, en mogelijk onvoldoende middelen van bestaan. Het is van belang om een beter beeld te krijgen van deze groep. Ook brengt het Rijk, samen met gemeenten, in kaart welke handelingsperspectieven gemeenten hebben met betrekking tot migranten zonder voldoende middelen van bestaan. Een voorbeeld hiervan is een bedelverbod in de Algemene Plaatselijke Verordening. Ook een vergunningplicht voor straatmuzikanten is hiervan een voorbeeld.

⁶ Verordening 883/2004.

Geen toegang tot maatschappelijke opvang van EU-burgers

Om gemeenten de mogelijkheid te geven om de toegang tot de maatschappelijke opvang voor een bepaalde categorie vreemdelingen te reguleren, is de Wet maatschappelijke ondersteuning gewijzigd. De wijziging regelt dat gemeenten eenvoudiger in staat zijn om burgers van binnen de Europese Unie die minder dan drie maanden dan wel werkzoekend in Nederland zijn, de toegang tot maatschappelijke opvang te weigeren. De wijziging gaat van kracht per 1 januari aanstaande. Hiermee is aangesloten bij de Wet werk en bijstand, die deze uitzonderingsmogelijkheid ook biedt.

Terugkeer

EU-burgers die geen werk (meer) hebben en niet langer voldoen aan de voorwaarden voor verblijf, moeten zoveel mogelijk terugkeren naar het land van herkomst. Meestal doen EU-burgers dit uit eigen beweging. Als daar aanleiding toe is kan de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) de verblijfsituatie van EU-burgers toetsen en het rechtmatig verblijf beëindigen. Als een EU-burger daarop niet vrijwillig vertrekt is gedwongen vertrek mogelijk.

Verblijfsbeëindiging wegens onredelijk beroep op bijstand

Het beleidsuitgangspunt is dat de IND het verblijfsrecht van een EU-burger beëindigt als hij niet over voldoende middelen beschikt en een onredelijk beroep doet op de bijstand. De gemeente beoordeelt het beroep op de bijstand en legt waar twijfel is over de gevolgen van het verblijfsrecht de zaak voor aan de IND. De IND behandelt de meldingen zo snel mogelijk en informeert de gemeente over de beslissing. In 2012 is in 30⁷ gevallen door de IND geconstateerd dat het verblijf op deze grond kon worden beëindigd.

Criminele EU-burgers die ongewenst zijn verklaard

Het verblijfsrecht van een EU-burger en zijn familieleden, ongeacht hun nationaliteit, kan worden ontzegd of beëindigd. De vreemdeling kan ook ongewenst verklaard worden om redenen van openbare orde of openbare veiligheid.⁸ Ook kunnen sinds 2011 onder bepaalde omstandigheden ook veelvuldig gepleegde lichte feiten een bedreiging vormen voor de openbare orde. Dit houdt in dat EU-burgers die meermalen zijn veroordeeld voor misdrijven waarbij de afzonderlijke delicten op zichzelf niet zwaar genoeg zijn voor een ongewenstverklaring, tot ongewenst vreemdeling worden verklaard en Nederland worden uitgezet. In 2011 werden 230 EU-burgers ongewenstverklaard, in 2012 waren dat er 330.⁹ In de periode januari tot en met juni 2013 waren dat er 180. In 2012 hebben 220¹⁰ ongewenstverklaarde EU-burgers Nederland aantoonbaar verlaten.

Verblijfsbeëindiging van EU-burgers die overlast veroorzaken

In februari 2012 zijn het ministerie van BZK (inmiddels Veiligheid en Justitie) en de gemeenten Amsterdam, Den Haag, Rotterdam en Utrecht en de Vreemdelingenpolitie gestart met een nieuwe werkwijze met als doel het tegengaan van overlast die wordt veroorzaakt door EU-burgers. Het betreft hier personen die zeer regelmatig in aanraking zijn geweest met de politie wegens verstoring van de openbare orde die strafrechtelijk gezien als overtreding wordt gekwalificeerd, zoals bijv. openbare dronkenschap en bedelen. Het gaat hier om het beëindigen van het verblijfsrecht vanwege het niet voldoen aan de voorwaarden van de Richtlijn vrij verkeer van personen en aansluitend de terugkeer naar het herkomstland. In 2012 werd in het

⁷ Het betreft hier een handmatige telling, afgerond op tientallen. De aantallen meldingen van bijstand door de gemeenten inclusief de afhandelingen worden geregistreerd in het jaar waarin de gemeente de melding bij de IND heeft gedaan. Het kan dus gebeuren dat een melding uit 2011 pas in 2012 wordt afgehandeld. Deze melding telt echter mee in de registratie over 2011.

⁸ Voorwaarde is dat het persoonlijk gedrag van de vreemdeling een actuele, werkelijke en ernstige bedreiging voor een fundamenteel belang van de samenleving vormt.

⁹ Bron: IND, cijfers afgerond op tientallen.

¹⁰ Bron: DTenV, cijfers afgerond op tientallen.

kader van deze pilot het verblijfsrecht van 60 EU-burgers ingetrokken. In de periode januari tot en met juni werd in 30 gevallen het verblijfsrecht beëindigd.¹¹

Barka

In de G4-gemeenten worden daarnaast projecten uitgevoerd in samenwerking met de Poolse Stichting Barka. Deze stichting richt zich voornamelijk op dakloze EU-burgers die vanwege verslavingsproblematiek geen perspectief lijken te hebben op werk in Nederland. Barka gaat met hen in gesprek en organiseert waar nodig en mogelijk opvang in de lidstaat van herkomst. De terugkeer via Barka geschiedt op vrijwillige basis, zonder dat sprake hoeft te zijn van actieve verblijfsbeëindiging door de IND. Vanwege de opvangmogelijkheden in de lidstaat van herkomst blijkt dat dit vaak leidt tot duurzame re-integratie aldaar. In reactie op een verzoek van de G4 zal het Rijk eenmalig een subsidie verstrekken voor twee mobiele Barka-teams die zich in aanvulling op de gemeentelijke projecten zullen inzetten voor de re-integratie van deze specifieke doelgroep. Omdat Barka vooral gericht is op Poolse EU-burgers zal worden bezien op welke wijze de Barka-aanpak verder toepasbaar gemaakt kan worden voor met name Roemeense en Bulgaarse EU-burgers die dakloos op straat worden aangetroffen.

In de periode van januari 2012 tot en met juli 2013 keerden vanuit onder meer Amsterdam, Utrecht en Den Haag in totaal ongeveer 390 EU-burgers met hulp van Barka terug naar opvang of familie in de lidstaat van herkomst. Het merendeel van hen (73%) keerde terug Polen.¹²

4. Internationale aspecten

Het kabinet wil dat in de Europese Unie meer aandacht komt voor de schaduwkanten van arbeidsmigratie. Nederland wil vooral af van schijnconstructies waarmee Nederlandse arbeidsvoorwaarden worden ontdoken. Het moet niet alleen de verantwoordelijkheid zijn van nationale regeringen, maar van de hele EU om hier iets aan te doen. Het kabinet hoopt steun voor dit plan te kunnen verwerven bij andere lidstaten.

Stand van zaken handhavingsrichtlijn

Op Europees niveau wordt al enige tijd onderhandeld over de zogenaamde handhavingsrichtlijn bij de detachingsrichtlijn. Deze handhavingsrichtlijn is erop gericht de bepalingen uit de detachingsrichtlijn over onder andere de betaling van het juiste loon te doen naleven. De onderhandelingen verlopen moeizaam omdat de lidstaten het niet eens kunnen worden over twee onderdelen van de richtlijn: de bepaling over het toestaan van controlemaatregelen bij detacherende dienstverleners en over de introductie van ketenaansprakelijkheid bij grensoverschrijdende detachering. Voor Nederland zijn beide elementen van groot belang.

Voor wat betreft het eerste punt streeft Nederland ernaar dat het mogelijk moet worden om aan detacherende dienstverleners maatregelen op te leggen zodat het mogelijk wordt om te controleren of men zich aan de regels in verband met detachering houdt. Hierbij kan worden gedacht aan de bepaling om voorafgaand aan de detachering de dienstverrichter te verplichten om aan te geven met hoeveel werknemers hij gedurende een bepaalde periode in Nederland personeel laat werken. Daarnaast moet het mogelijk worden de dienstverrichter te verplichten om aan te geven welk loon de gedetacheerde werknemers ontvangen. Met deze controlemaatregelen moet het voor sociale partners gemakkelijker worden om cao-controles uit te voeren. Nederland vindt het daarbij van groot belang, dat indien daar behoefte aan is, nieuwe controlemaatregelen moeten kunnen worden ingevoerd. Hiermee kunnen nieuwe schijnconstructies beter worden aangepakt.

¹¹ Bron: IND, cijfers afgerond op tientallen.

¹² Bron: stichting Barka.

Het tweede punt betreffende de ketenaansprakelijkheid is voor Nederland eveneens van groot belang. Nederland kent reeds in een aantal wetten bepalingen voor ketenaansprakelijkheid, zoals in de fiscaliteit en binnen de uitzendbranche. Het is belangrijk dat de handhavingsrichtlijn deze vormen van ketenaansprakelijkheid blijft toestaan. Nederland vindt het voorts van belang dat de ketenaansprakelijkheid wordt uitgebreid zodat inleners ook aansprakelijk kunnen worden gesteld voor het gehele cao-loon.

Het Europees Parlement heeft op 20 juni 2013 zijn standpunt bepaald voor onderhandelingen met de Raad en heeft gekozen voor verplichte invoering van ketenaansprakelijkheid. Nederland is ingenomen met dit standpunt. Nederland is van mening dat ketenaansprakelijkheid een belangrijke bijdrage kan leveren aan het tegengaan van de ontduiking van regels op Europees niveau.

Europees initiatief zwart werk en schijnconstructies (undeclared work)

Komend najaar zal de EC met een voorstel komen om organisaties en andere stakeholders beter met elkaar te laten samenwerken (in een Europees platform tegen zwartwerk en schijnconstructies). Dergelijke samenwerking zou kunnen bestaan uit het uitwisselen van best practices inzake preventieve en afschrikkende maatregelen, het vaststellen van gemeenschappelijke beginselen voor inspecties van werkgevers, het bevorderen van uitwisseling van personeel en gezamenlijke opleidingen en het vergemakkelijken van gezamenlijke controles. Voor Nederland is dit een belangrijk thema omdat het een duidelijke link heeft met het voorkomen en bestrijden van uitbuiting van werknemers.

Richtlijn uitoefenen rechten vrij verkeer van werknemers

In het voorjaar 2013 heeft de EC een voorstel gedaan voor een richtlijn betreffende de uitoefening van rechten in het kader van vrij verkeer van werknemers. De EC is van mening dat migrerende EU-werknemers niet de rechten kunnen uitoefenen waar zij op grond van het recht op vrij verkeer aanspraak op hebben. Deze rechten zijn reeds vastgelegd in de Verordening betreffende het vrije verkeer van werknemers.¹³ Met het vaststellen van een gemeenschappelijk kader van adequate maatregelen streeft de EC naar een betere en uniformere naleving van de rechten, in het bijzonder op het gebied van discriminatie op grond van nationaliteit.

Volgens het voorstel moet elke lidstaat voorzien in een orgaan dat rechtsmiddelen biedt om discriminatie op grond van nationaliteit aan te vechten, dat EU-werknemers en hun familieleden informatie verstrekt en bijstaat omtrent de rechten op het vrije verkeer. Dit orgaan heeft tevens tot taak onderzoek te doen naar discriminatie op grond van nationaliteit en daarover te publiceren. Tevens stelt de conceptrichtlijn dat het mogelijk moet zijn dat organisaties juridische procedures starten namens EU-werknemers en hun familieleden. Ook moeten de lidstaten de dialoog met sociale partners en ngo's bevorderen over de bestrijding van discriminatie. De richtlijn is van toepassing op de volgende kwesties: toegang tot werkgelegenheid, arbeidsvoorwaarden, sociale en fiscale voordelen, vakorganisaties, opleidingen, huisvesting en onderwijs voor kinderen van werknemers.

De Nederlandse regering staat positief tegenover dit voorstel omdat zij het belangrijk vindt dat migrerende EU-werknemers kennis hebben van hun rechten en deze ook kunnen effectueren.¹⁴ De richtlijn kan zo bijdragen aan de bestrijding van arbeidsuitbuiting en het tegengaan van oneerlijke concurrentie. In juli 2013 zijn de onderhandelingen over de conceptrichtlijn gestart.

¹³ Nr. 492/2011.

¹⁴ Kamerstukken II, 2012-2013, 33 635, nr. 2.

Internationale samenwerking

Zoals ik in mijn brieven over het actieplan schijnconstructies¹⁵ en de aanpak van malafide uitzendbureaus¹⁶ schreef hecht ik een groot belang aan internationale samenwerking. Tijdens de Raad Werkgelegenheid en Sociale Vraagstukken op 20 juni in Luxemburg heb ik afspraken bekrachtigd met mijn Roemeense en Bulgaarse ambtsgenoten. Deze afspraken gaan behalve over gegevensuitwisseling ook over voorlichting over rechten en plichten van werknemers in Nederland om zo bij te dragen aan het voorkomen dat mensen in zee gaan met malafide werkgevers. De onderhandelingen met Polen over vergelijkbare afspraken, boven op de bestaande bilaterale samenwerking met Polen, hoop ik dit najaar af te ronden. Mijn Roemeense collega heeft daarnaast ook deelgenomen aan de bestuurlijke top op 9 september.

Met Kroatië werk ik aan de totstandkoming van een Memorandum of Understanding zoals we ook hebben met bovengenoemde lidstaten om zo samenwerking tussen onze beide inspecties te faciliteren.

Vierlandenbrief

Eerder heeft de staatssecretaris van Veiligheid en Justitie u geïnformeerd over de gezamenlijke brief die Nederland samen met Duitsland, het Verenigd Koninkrijk en Oostenrijk naar de Europese Commissie (EC) stuurde inzake oneigenlijk gebruik, rechtsmisbruik en fraude van het vrij verkeer van personen. Ook is uw Kamer in deze brief geïnformeerd over de reactie van de EC, de discussie in de JBZ-Raad en het besluit van het Iers Voorzitterschap om de EU-expertwerkgroep voor het vrij verkeer van personen te vragen zich over de materie te buigen.¹⁷ Voor 1 oktober a.s. moet deze expertwerkgroep een tussenrapport uitbrengen aan de JBZ-Raad. Eind van dit jaar zal er een eindrapport worden opgeleverd. In de zomermaanden is in samenwerking met enkele gemeenten hard gewerkt om de EC te voorzien van voldoende informatie ten behoeve van de rapportage aan de JBZ-Raad van oktober.

5. Registratie

Het Rijk en gemeenten hebben de afgelopen jaren gewerkt aan een pakket van maatregelen om de registratie van zowel tijdelijke als lang verblijvende EU-arbeidsmigranten te verbeteren. De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) stuurde 23 mei 2013 een brief aan de Tweede Kamer over de stand van zaken van de kwaliteitsagenda Gemeentelijke Basisadministratie (GBA) en modernisering van de GBA¹⁸.

Spookburgers

De brief bevat onder andere maatregelen om de kwaliteit van de GBA te verbeteren en fraude met toeslagen beter aan te kunnen pakken. Zo is de Taskforce VOW ingesteld. De term VOW – vertrokken onbekend waarheen- staat voor mensen die niet meer wonen op het adres waar ze staan ingeschreven, maar zich niet officieel uitschrijven. Zij worden ook wel 'spookburgers' genoemd. De Taskforce VOW brengt onderzoeken, best practices en andere relevante ontwikkelingen in kaart die ten doel hebben het aantal VOW'ers structureel te verminderen. De nadruk ligt op die groep die wel in Nederland verblijft, maar van wie het juiste adres niet is geregistreerd. In de brief is ook een overzicht opgenomen van de belangrijkste maatregelen voor het verbeteren van de registratie van arbeidsmigranten. Er is door gemeenten en Rijk geconstateerd dat er een dekkend stelsel van registraties bestaat. De volgende stap is om samen met de lokale partijen uitvoering te geven aan de mogelijkheden ter verbetering van handavingsacties en in- en uitschrijven van personen.

¹⁵ Kamerstukken II 2012-2013, 17 050, nr. 428.

¹⁶ Kamerstukken II 2012-2013, 17 050, nr. 427.

¹⁷ Kamerstukken II 2012-2013, 29407, 171.

¹⁸ Kamerstukken II 2012-2013, 27 859, nr. 65.

Invoering één basisregistratie

Een belangrijke ontwikkeling is het aannemen van de Wet basisregistratie personen (Wet Brp) door de Eerste Kamer op 2 juli 2013. Bij inwerkingtreding vervangt de Wet Brp de Wet GBA en regelt op welke wijze gegevens over personen worden bijgehouden en verstrekt. Daarmee wordt het mogelijk om naast ingezetenen van Nederland, ook personen die hier niet of slechts voor een korte tijd verblijven, te registreren. Het kan dan gaan om mensen die tijdelijk werken in Nederland of om mensen die zijn geëmigreerd. Op dat moment ontvangen ook niet-ingezetenen, zoals tijdelijke arbeidsmigranten die zich niet in de GBA hoeven in te schrijven, een Burgerservicenummer (BSN). De afgifte van het sofinummer door de Belastingdienst komt dan te vervallen.

Registratie eerste verblijfsadres

Het ministerie van BZK en de gemeenten Rotterdam, Den Haag, Westland en Schiedam starten bij de inwerkingtreding van de registratie van niet-ingezetenen een pilot om van het eerste contactmoment bij de registratie van niet-ingezetenen gebruik te maken om ook het eerste verblijfsadres van migranten te registreren. Dit adres kan door gemeenten gebruikt worden om beter te controleren op overbewoning, betaling van gemeentelijke belastingen en de kwaliteit van de basisregistratie te verbeteren. De Belastingdienst onderzoekt de mogelijke toegevoegde waarde van deze adressen voor haar primaire processen. De pilot zal een jaar duren. Als de pilot een succes wordt, zal een landelijke uitrol overwogen worden.

Lokaal voorbeeld: methode van inschrijving in de gemeente Westland

De gemeente Westland zet sterk in op het inschrijven van arbeidsmigranten in de GBA. Door inschrijving in de GBA krijgen arbeidsmigranten dezelfde rechten en plichten als de overige inwoners en wordt de groep zichtbaar voor de gemeente Westland en voor alle andere afnemers van de GBA. We weten dan wie waar woont. Hierdoor kunnen ongewenste situaties worden voorkomen.

De gemeente Westland heeft een methode van inschrijven in de GBA ontwikkeld waardoor grote groepen arbeidsmigranten snel kunnen worden ingeschreven. Deze methode heeft zich inmiddels bewezen. Sinds juni 2011 zijn in Westland ruim 6.000 arbeidsmigranten ingeschreven en is een deel weer uitgeschreven. Op dit moment staan bijna 3.500 mensen uit de Midden- en Oost-Europese landen in de GBA van Westland ingeschreven, waarvan 3.200 Polen.

Deze inschrijfprocedure levert een bijdrage aan de doelstelling van de rijksoverheid om de groep arbeidsmigranten zichtbaar te maken. Goede registratie is één van de belangrijkste pilaren in de aanpak van arbeidsmigratie. Daarom zal de gemeente Westland, met financiële steun van het ministerie van SZW, deze methode van inschrijven landelijk verspreiden. Voor de tweede helft van 2013 hebben zich inmiddels drie regio's (Eindhoven, Breda en Bollenstreek) aangemeld voor de workshop. De regio West-Friesland is al begonnen met het invoeren van de Westlandse methode voor inschrijven GBA.

6. Voorlichting, taal en participatie

Informatie aan migranten

Het is van belang dat nieuwkomers snel hun weg vinden in de Nederlandse samenleving. De onlangs geactualiseerde brochure 'Nieuw in Nederland' geeft arbeidsmigranten brede basisinformatie voor de eerste maanden in Nederland. De brochure helpt arbeidsmigranten op weg in de Nederlandse samenleving met informatie over onder andere rechten en plichten, wonen, werken, belastingen, inschrijving in de Gemeentelijke Basisadministratie Persoonsgegevens (GBA), gezondheidszorg en instroom in scholen. De brochure is beschikbaar in verschillende Europese talen en kan gedownload worden vanaf de sites www.inspectieszw.nl en www.newinthenetherlands.nl. Arbeidsmigranten krijgen deze brochure bij aanvraag van een sofinummer bij de Belastingdienst of bij inschrijving als niet-ingezetene (vanaf 2014).

Betrokken departementen en uitvoeringsorganisaties hebben naast de geactualiseerde brochure 'Nieuw in Nederland' hun eigen informatievoorziening aan migranten, met overlap en soms ook verschillen. Voor een nieuwkomer kan dit verwarrend zijn. Ik ben van plan om, in samenwerking en overleg met andere departementen en uitvoeringsorganisaties, te kijken of een centraal digitaal portaal met overheidsinformatie op de Rijkssite www.government.nl, kan leiden tot betere dienstverlening aan migranten

Campagne Goed Werkgeverschap en voorlichting arbeidsuitbuiting

Werkgeversorganisaties informeren de aangesloten werkgevers over wat er allemaal komt kijken bij het aannemen van personeel en specifiek arbeidsmigranten. Zo heeft LTO Nederland met ondersteuning van SZW eind 2012 tot eind juli 2013 een campagne Goed Werkgeverschap uitgevoerd. Via flyers, posters, regionale bijeenkomsten en een film waarin een aantal werkgevers en werknemers aan het woord komen wordt informatie gegeven over goede arbeidsomstandigheden, nette huisvesting en gelijk loon voor gelijk werk. Gemeenten kunnen een belangrijke rol spelen in de preventie en bestrijding van arbeidsuitbuiting. Om gemeenten hier meer bewust van te maken en de kennis over arbeidsuitbuiting te vergroten, verzorgt het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid in 2013 in opdracht van SZW en in samenwerking met de Inspectie SZW een voorlichtingscampagne bestaande uit onder meer een informatiebrochure, een webdossier en regionale bijeenkomsten. De NGO FairWork en Stichting Meld Misdad Anoniem leveren hun expertise binnen deze voorlichtingscampagne.

Nederlandse taal

Een deel van de arbeidsmigranten werkt tijdelijk in Nederland en keert daarna weer terug naar het land van herkomst. Een ander deel blijft hier voor langere tijd, of vestigt zich permanent in ons land. Vanuit het perspectief van zelfredzaamheid en participeren in de Nederlandse samenleving is het van belang dat zeker arbeidsmigranten die hier voor langere tijd of permanent blijven, de Nederlandse taal leren.

EU-burgers zijn echter niet verplicht in te burgeren. Het leren van de Nederlandse taal is in eerste instantie de verantwoordelijkheid van de migrant zelf. De overheid stimuleert het leren van de Nederlandse taal door faciliteiten te bieden op het gebied van het aanbod. Zo heeft het Rijk zelfstudiepakketten laten ontwikkelen met onder andere Pools, Bulgaars, Roemeens, Spaans, Engels en Portugees als hulptaal. Ook laat het Rijk de toegankelijkheid vergroten van de veel gebruikte, voor individuele gebruikers gratis taal oefenprogramma's op www.oefenen.nl door hen te voorzien van instructiefilmpjes in verschillende talen. Verschillende gemeenten bieden specifiek op EU-arbeidsmigranten gerichte of ook voor hen geschikte taalprogramma's aan tegen geen of weinig kosten. Voorbeelden hiervan heeft het Rijk geïnventariseerd en verspreid onder gemeenten.

Bedrijven lopen veiligheidsrisico's als werknemers de Nederlandse taal onvoldoende machtig zijn. De veiligheidsrisico's in de regelgeving op het terrein van arbeidsomstandigheden zijn per 1

juli jl. uitgebreid. De taaleis voor buitenlandse werknemer in risicovolle beroepen geldt nu ook voor buitenlandse werknemers met tijdelijke klussen in deze beroepen. Werkgevers moeten ervoor zorgen dat de onderlinge communicatie zodanig is dat de veiligheid geborgd is.

Op het werk gaat het niet alleen om veiligheid. Meer in het algemeen belemmert het onvoldoende machtig zijn van de Nederlands taal werknemers in hun dagelijks functioneren en op de werkvloer. Het belemmert hun inzetbaarheid op andere plekken in het bedrijf, hun contacten binnen en buiten het bedrijf en de mogelijkheden om zich verder te ontwikkelen, bijvoorbeeld door het volgen van een vakopleiding. Er worden meer fouten gemaakt en het ziekteverzuim is hoger. Het verbeteren van het spreken, lezen en schrijven van de Nederlandse taal biedt voordelen voor zowel de werknemer als de werkgever. Werkgevers hebben hier niet alleen een belang, maar ook een verantwoordelijkheid in.

Vanuit dat perspectief ben ik met de sociale partners overeengekomen dat taal op de werkvloer onderdeel kan uitmaken van sectorplannen van werkgeversorganisaties en vakbonden die leiden tot meer werk of stageplekken voor jongeren, behoud van vakkrachten en de begeleiding van met ontslag bedreigde werknemers naar nieuw werk. In het sociaal akkoord heeft het kabinet voor cofinanciering van die plannen voor de periode 2014-2015 € 600 mln. gereserveerd.

Taal op de werkvloer kan ook onderdeel uitmaken van trajecten op het gebied van actieve inclusie van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en duurzame inzetbaarheid van werknemers, waarvoor het Europese Sociaal Fonds (ESF) cofinanciering kan bieden. Aanvragen hiervoor zijn naar verwachting vanaf het voorjaar van 2014 mogelijk.

Lokaal voorbeeld: taal in de gemeente Den Haag

Taal is het belangrijkste middel voor integratie, zelfredzaamheid en voor het hebben van sociale contacten in de maatschappij. Uit de vraag naar taaltrajecten en het aantal aanmeldingen in Den Haag blijkt evident dat de EU-migranten behoefte hebben aan taallessen. De gemeente investeert om die reden meer dan 1,5 miljoen euro per jaar om deze mensen Nederlands te leren.

Het taalaanbod voor volwassenen bestaat onder andere uit:

- Taal in de Buurt (project voor maatschappelijk betrokken organisaties die taallessen organiseren voor hun achterban of voor de buurt). Het bereik in 2012 was circa 2.500 inwoners van Den Haag waarvan 800 EU-arbeidsmigranten. Deze succesformule vindt navolging in andere steden zoals Rotterdam en Delft. Er is sprake van een groeiende belangstelling onder de Bulgaarse en Roemeense migranten. Er is onlangs een Bulgaarse Taal in de buurtgroep gestart, binnenkort volgt een Roemeense groep.
- Specifieke taaltrajecten aan 500 EU-arbeidsmigranten via het ROC Mondriaan in 2013 en in 2014.

Participatiecontract

Van nieuwkomers verwachten wij dat zij zo snel mogelijk na vestiging in Nederland de taal leren en hun weg vinden in de samenleving. Dit vereist dat de informatievoorziening goed op orde is, maar ook dat helder is voor nieuwkomers wat de Nederlandse samenleving verwacht

en biedt en waar zij terecht kunnen wanneer een helpende hand nodig is. Het kabinet heeft voorgesteld om nieuwe migranten van binnen en buiten de Europese Unie via een participatiecontract of participatieverklaring te wijzen op hun rechten en plichten en de fundamentele waarden van de Nederlandse samenleving. Elementen binnen het participatiecontract zijn bewustmaking van Nederlandse waarden, informatie over rechten en plichten, en verwelkoming en bewegwijzering naar (lokale) voorzieningen en netwerken.

Meer concreet worden met het participatiecontract de volgende doelen nagestreefd:

- Nieuwkomers wijzen op de gangbare waarden van de Nederlandse samenleving en de inspanningen die van hen wordt verwacht.
- Nieuwkomers informeren over rechten en plichten en hen door betere informatie weerbaarder maken tegen misbruik en uitbuiting.
- Nieuwkomers wijzen op relevante voorzieningen en overheidsdiensten, zodat ze snel kunnen beginnen met het opdoen van noodzakelijke vaardigheden (bv. door verwijzing naar taalcursussen).
- Een verbinding tot stand brengen tussen migrant, gemeente en de Nederlandse samenleving.

Begin juni is een gemeentelijke werkgroep participatiecontract van start gegaan met een aantal koplopergemeenten. In deze werkgroep worden meerdere modellen ontwikkeld die getoetst zullen worden in een aantal pilots. De modellen zullen van elkaar verschillen als het gaat om de doelgroep en vorm. Doel van de pilotfase is verschillende uitvoeringsmodellen te testen en op basis hiervan een participatieovereenkomst te ontwikkelen die aansluit bij de ambities van het Rijk en de doelstellingen van gemeenten. In het najaar zal uw Kamer nader geïnformeerd worden over de invulling en uitvoering van de pilotfase van het participatiecontract.

Investeren in zelforganisaties

Om verschillende redenen is het van belang om in contact te treden met de zelforganisaties van de EU-arbeidsmigranten. Zelforganisaties hebben een belangrijke functie bij het kunnen bereiken van individuele arbeidsmigranten en het uitleggen van wat nodig is om in de Nederlandse samenleving te kunnen meedoen.

Vanuit de kant van de overheid is er behalve vanwege het kunnen bereiken van migranten om het beleid effectief te kunnen uitdragen, ook behoefte aan gesprekspartners vanuit de arbeidsmigranten om signalen en knelpunten te kunnen bespreken.

In 2012 heeft een inventarisatie van andere zelforganisaties en initiatieven plaatsgevonden. Gebleken is dat er inmiddels vanuit de Poolse gemeenschappen verschillende initiatieven zijn, maar nog betrekkelijk weinig vanuit de Roemeense en Bulgaarse gemeenschap. In de bijeenkomsten kwam naar voren dat er behoefte is aan onderlinge kennisuitwisseling en samenwerking en vooral ook aan dialoog met de overheid om aandachtspunten onder de aandacht te kunnen brengen.

Omdat deze behoefte aan dialoog met de overheid wederzijds is, zal in de tweede helft van dit jaar worden gestart met de oprichting van een landelijk netwerk. Hiervoor zal een derde partij worden aangetrokken om te investeren in contacten, onder meer ook met Roemenen en Bulgaren, en het organiseren van bijeenkomsten. Onderwerpen die aan de orde zullen komen zijn onder meer informatievoorziening en het bekend maken met het participatiecontract, taal, arbeidskwalificaties, arbeidsparticipatie, sociale zekerheid en integratie van kinderen, onderwijs en ouderbetrokkenheid, preventie criminaliteit en jeugdoverlast en huisvesting. Uitgangspunt is dat de nadruk ligt op het nemen van de eigen verantwoordelijkheid en het versterken van de eigen kracht door samenwerking.

Dit netwerk wordt in ieder geval voor een periode van twee jaar vanuit het Rijk ondersteund in de vorm van de organisatie van de bijeenkomsten. Het netwerk krijgt geen formele positie ten opzichte van de overheid of de betreffende bewindspersonen.

Kinderen van EU-arbeidsmigranten

In eerste instantie kwamen arbeidsmigranten vooral zonder kinderen naar Nederland. Inmiddels zien we dat migranten vaker met het gezin naar Nederland komen of hun gezin over laten komen. Daarnaast vindt als gevolg van een langer verblijf ook regelmatig gezinsvorming of hereniging plaats.

Vanuit het verleden weten we dat de aansluiting van een tweede generatie nieuwkomers niet zonder meer vanzelfsprekend is en dat het van groot belang is om problemen vroeg te signaleren en in te grijpen. Vanuit het onderwijs, gemeenten, welzijn- en zorginstellingen komen signalen over schooluitval, de 'onzichtbare kinderen', aanpassingsproblemen op school, verwaarlozing en mishandeling, taalproblemen en de verwachting van een slechte aansluiting op de arbeidsmarkt.

In april van dit jaar is in samenwerking met het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties een bijeenkomst georganiseerd met onder meer gemeenten, scholen, woningcorporaties, politie, GGZ en zelforganisaties over deze problematiek. Conclusie was dat er serieuze problemen zijn, waarvan sommige om nieuwe oplossingen vragen, zoals hoe om te gaan met kinderen die voortdurend meeverhuizen met hun mobiele ouders. Ook werd geconcludeerd dat er behoefte is aan een integrale aanpak.

Omdat een gedegen beeld en analyse van de omvang en aard van de problematiek nog ontbreekt, zal in de tweede helft van dit jaar worden gestart met een onderzoek naar de positie van de kinderen van EU-arbeidsmigranten. Dit onderzoek zal zich richten op de leeftijdscategorie 0 – 18 jaar en ingaan op de problemen die in de verschillende leeftijdsfasen kunnen spelen, zoals: bereik consultatiezorg, passend onderwijs, aansluiting in de adolescentieleeftijd, evenals de gevolgen die verschillende migratiepatronen op het dagelijks leven van kinderen van migranten hebben. Daarnaast zal het onderzoek ook ingaan op de rol van de ouders, het bevorderen van ouderbetrokkenheid en het overbrengen van kennis over de Nederlandse gewoonten.

Mede op basis van het onderzoek zal ik bekijken welke aanvullende inzet nodig is om het bereik van reguliere instellingen in bijvoorbeeld het onderwijs en de zorg ten behoeve van kinderen van EU-arbeidsmigranten te vergroten en de aansluiting te optimaliseren.

7. Huisvesting

In de voortgangsbrief rondom de huisvesting van EU-arbeidsmigranten, die de minister voor Wonen en Rijksdienst voornemens is om binnenkort naar uw Kamer te sturen, wordt verder ingegaan op de voortgang rondom de nationale verklaring huisvesting arbeidsmigranten in de negen regio's. Vooruitlopend daarop kan ik u wel namens mijn collega de voortgang melden op een aantal wetgevingstrajecten.

Leegstandswet

Per 1 juli jl. is de Leegstandswet gewijzigd. Dit betekent dat leegstaande gebouwen zoals kantoren, ziekenhuizen, verpleeghuizen of scholen via een tijdelijke ontheffing van het bestemmingsplan tot maximaal tien jaar tijdelijk verhuurd mogen worden. Indien het gebouwen betreft waarvoor een tijdelijke ontheffing van het bestemmingsplan is verleend wordt de vergunning in één keer afgegeven voor de duur van die ontheffing met een maximum van tien jaar. De vergunning voor tijdelijke verhuur van te koop staande koopwoningen wordt afgegeven voor de duur van vijf jaar. Tevens mogen huurder en verhuurder voor deze

categorie de huurprijs onderling overeenkomen. De maximumduur voor tijdelijke verhuur van sloop – en renovatiewoningen wordt verlengd tot zeven jaar. Hierdoor wordt het aantrekkelijker om huisvesting voor tijdelijke arbeidsmigranten te verwezenlijken.

Crisis- en herstelwet

De Eerste Kamer heeft ingestemd met het verlengen van de Crisis- en herstelwet (Chw).¹⁹ Dit maakt vereenvoudigen van de omgevingsvergunningverlening mogelijk voor onder meer logiesverblijven voor werknemers. Ook wordt de termijn van vijf naar tien jaar verlengd voor tijdelijk ander gebruik, zodat tijdelijke huisvesting kan worden gerealiseerd. Deze onderdelen van de Chw treden naar verwachting in het voorjaar van 2014 in werking.

Wetsvoorstel versterking handhavingsinstrumentarium Woningwet

Het kabinet heeft medio juni het wetsvoorstel versterking handhavingsinstrumentarium Woningwet aan de Raad van State toegezonden. In dit wetsvoorstel zijn vier voorstellen opgenomen die zijn gericht op het verbeteren en aanvullen van de handhavingsmogelijkheden van de Woningwet. Het betreft voorstellen voor het introduceren van een bestuurlijke boete in de Woningwet, de introductie van een vorm van een verhuurverbod en een wijziging van de bestaande beheerovername. Deze voorgestelde maatregelen hebben mede als doel om malafide pandeigenaren beter aan te kunnen pakken, mede door een eigenaargerichte aanpak. Tot slot wordt ook voorgesteld om de bestaande zorgplicht aan te vullen met een onderzoeksplicht voor bepaalde typen bouwwerken. Het gaat hierbij om goed af te bakenen categorieën bouwwerken waarvan uit onderzoek is gebleken dat bij die categorieën evidente veiligheids- of gezondheidsrisico's aanwezig zijn of kunnen ontstaan.

Herziening Wet bijzondere maatregelen grootstedelijke problematiek (Wbmgp)

Het kabinet heeft medio juni het wetsvoorstel Wbmgp aan de Raad van State toegezonden. In dit wetsvoorstel worden drie maatregelen voorgesteld: het invoeren van een vergunning tot woningvorming als maatregel om ongewenste woningvorming tegen te gaan, het uitbreiden van de verlengingsmogelijkheid van de bestaande gebiedsaanwijzing en het invoeren van de mogelijkheid om in aangewezen gebieden een huisvestingsvergunning te weigeren indien op basis van een verklaring omtrent gedrag of een onderzoek op basis van de politiegegevens, een gegrond vermoeden bestaat dat ze overlast zullen veroorzaken of criminele activiteiten zullen ontplooiën.

Reikwijdte instrumenten

De in deze paragraaf 'Huisvesting' genoemde instrumenten kunnen door alle gemeenten worden toegepast. Dat geldt – in tegenstelling tot wat de titel van de wet wellicht doet vermoeden – ook voor de mogelijkheden van de Wbmgp. Een aantal instrumenten uit deze wet kan in 'aangewezen gebieden', waar de leefbaarheid ernstig onder druk staat, worden ingezet. Voor het aanwijzen van die gebieden moet toestemming van de minister voor Wonen en Rijksdienst worden gevraagd. Die beoordeelt de aanvraag op basis van de aard en omvang van de problematiek in desbetreffend gebied. De overige instrumenten uit deze wet kunnen door alle gemeenten met vergelijkbare problematiek worden toegepast.

¹⁹ De looptijd van de Chw wordt voor onbepaalde tijd verlengd, tot de inwerkingtreding van de Omgevingswet en de wijziging van de Algemene wet bestuursrecht. De Chw zal uiteindelijk hierin opgaan.